

POSTER SESSION
27 May 2014 TUESDAY 10.15-11.00

1929 DÜNYA EKONOMİK BUNALIMINDA TÜRKİYE'DE HEKİMLERİN ECZACILARA KARŞI TUTUMU

Şeref Etker¹

¹Dr., İstanbul. serefetker@gmail.com

Cumhuriyetin ilk yıllarında hekim ve eczacılar, yerli ilaç üretiminin artırılması için işbirliği yapmışlardır. Yabancı ilaçların ithali 1927'de büyük ölçüde sınırlandırılmış; 1928'de eczanelere 'tahdid' uygulaması getirilmiştir. 1929 Dünya ekonomik bunalımının Türkiye'deki başat etkisi: dış ticaretin daralması ve tarımsal ürünlerin % 50'ye varan değer kaybı ile birlikte halkın alım gücünün azalması olmuştur. 1930'lara gelindiğinde, hekimler, sağlık harcamaları içindeki paylarını koruyabilmek için, ucuz yerli ilaçların kullanılmasına yönelirken, eczacılar, ticaretini daha kazançlı gördükleri yabancı ilaç ithalinin genişletilmesini istemektedirler. Etibba Muahedenet ve Teavün Cemiyeti, üyelerine "yerli Calinosi müstahzarlara" öncelik verilmesi çağrısı yapmış (28 Şubat 1930); Darülfünun Tıp Fakültesi'nden Dr. Akil Muhtar (Özden) 23 Ocak 1931'de 'Tedavide tasarruf' başlıklı bir konferans vermiştir. Yeni kurulan İstanbul (3. Mıntıka) Etibba Odası da aynı doğrultuda bir genelge yayımlamıştır.

Dr. H. Hüsnü Pınarbaşı (1880-1953) tarafından çıkarılmaya başlanan ilaç ve Tedavi dergisi, ülküsünü "hariçten getirilerek sarfettiği ilaçların senevi yekununu azaltmak ve belki de istikbalin bu uğurda yürüyen mesaisile, hiç mesabesine indirerek memleket sanayi ve iktisadiyatına bir hizmet" olarak açıklarken; TBMM'nde eczacıları savunmaya çalışan Tokat Milletvekili Ecz. H. Hüsnü Sarı (1888-1963) yerli ilaçların bir kısmının, 'bir takım ecza ve kimyevi maddeleri fenni usulü dairesinde karıştırarak ve onlara fenni şekiller vererek piyasaya bir isim altında çıkarılmış ilaçlar' olduğunu açıklayınca, Dr. Mazhar Osman (Uzman)'ın İstanbul Seririyatı'nın başyazılarında açıkca kınanmıştır. Gümrük tarifelerinin Ekim 1929'da % 13'ten % 46'ya yükseltilmesinin ardından, 31.12.1929 ile 31.12.1930 tarihleri arasında, Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti tarafından ruhsatlandırılmış yerli müstahzarların sayısı 163'ten (% 39'luk artışla) 226'ya; yabancı müstahzarların sayısı 657'den (% 52'lik artışla) 999'a çıkmıştır. Hükümet, 3.8.1936 tarih ve 2/5127 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile, yerli ilaç üretimini korumayı seçmiştir.

Anahtar Kelimeler: 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, Türkiye, ilaç kullanımı, hekimler, eczacılar

PHYSICIANS AGAINST PHARMACISTS IN TURKEY DURING THE WORLD ECONOMIC CRISIS OF 1929

In the first years of the Republic, physicians and pharmacists rallied in an effort to increase local production of medicinal products. By 1928 imports were restricted, and certain limitations on pharmacies were imposed. The world crisis of 1929 led to a contraction in Turkish foreign trade, and prices of agricultural produce declined, diminishing the purchasing power of consumers and patients alike.

In the early 1930s physicians opted to prescribe inexpensive locally-produced medication, while pharmacists called for the liberalisation foreign imports, which were more profitable. The Society for Conciliation and Mutual Assistance among Physicians, advised its members to prefer “local galenic preparations,” while Dr. Akil Muhtar (Özden), an influential Professor of Therapeutics, stressed “Economising treatment”. The new founded Turkish Medical Association in İstanbul endorsed the campaign.

Dr. H. Hüsnü Pınarbaşı (1880-1953) launched İlaç ve Tedavi (Medicine and Treatment), in a mission for “decreasing annual expenditure for imported drugs, and eventually reducing pharmaceutical imports to a bare minimum, as a service to national industry and economy.” A pharmacist by profession, MP H. Hüsnü Sarı (1888-1963), voiced the problems of his colleagues in the Parliament. He was denounced in an editorial of Dr. Mazhar Osman (Uzman)’s İstanbul Seririyatı (Istanbul Clinics), after claiming that most local preparations “were simply mixtures of drugs and chemicals prepared in laboratories and marketed with under different brand names.” Drugs licensed in Turkey multiplied following the hike in customs duties on imports from 13 to 46%, in October 1929. Between year-end of 1929 and 1930 the total number of drugs produced locally increased from 163 to 226 (39%), and imported specialities raised from 657 to 999 (52%). In 1936, the Turkish government moved towards the protection of the national pharmaceutical industry.

Keywords: World economic crisis of 1929, Turkey, pharmaceuticals, physicians, pharmacists